

APRIL v Maksu

MAKS
knjigarna
kavarna

16.
sreda

18.00

Konzerviranje: industrializacija, emancipacija, spomin – zgodovine predelave in konzerviranja rib na severnozahodnem Jadranu

pogovorni večer

Sodelujejo: **Iva Kosmos** (ZRC SAZU), **Nataša Rogelja Caf** (ZRC SAZU), **Srečko Gombač** (ljubiteljski zgodovinar) v pogovoru z **Martinom Pogačarjem** (ZRC SAZU).

Konzerviranje je industrijska metoda priprave hrane, ki izvira iz začetka 19. stoletja, in predstavlja pomemben element sprememb političnih in družbenih, ekonomskih in tehnoloških pogojev življenja. Na dogodku bomo govorili o zgodovini industrializacije konzerviranja rib in razvoju ribje industrije na jadranskih otokih in slovenski obali, o delu in emancipaciji žensk, metodah raziskovanja degradiranih območij ter degradaciji naravnega okolja, ter o mestu konzerv in umetnosti.

Dogodek v okviru projekta Episkop mejnosti: Premislek o goriških preteklostih in prihodnostih ob evropski prestolnici kulture, Nova Gorica 2025.

PA

1.
torek

18.00

Riba – neznano bitje

pofestivalski odmev 28. pripovedovalskega festivala

Ljoba Jenče, glas

Borut Čelik, oblikovanje zvoka

Ugasnimo ekrane in prisluhnimo zgodbam preteklosti. Ljudske pesmi nosijo spomin na ravnovesje sveta, ki ga znova odkrivamo kot narodovo moč. Skupaj zapojmo pesem iz Rezijske, kot jo je pela Cirila Madotto. Skozi pripoved se bomo potopili v oceane, kjer pod vodstvom kitovke Pleione plujejo kiti in s klikajočimi zvoki premagujejo tisoče kilometrov. So se naši predniki nekoč pogovarjali z njimi? Preroka Manu na prerojenje sveta opozori pol riba, pol človek Matsya – prvo utelešenje boga Višnuja. Ljoba Jenče bo skozi poezijo Jožeta Udoviča pripovedovala o nastanku Cerkniskega jezera in čarovniških mitih. Večer bomo sklenili z rezijansko pravljico Od ribe, ki jo je leta 1968 posnel Milko Matičetov.

Dogodek sledi Idrijski tektonski prelomnici.

V sodelovanju s Cankarjevim domom in KUD Morgan.

22.
torek

18.00

Tina Vrščaj in Anja Mugerli: pisateljici v dialogu

pogovorni večer

Tina Vrščaj in Anja Mugerli sta prepoznavni pisateljici v slovenskem literarnem prostoru, obe sta rojeni v 80. letih prejšnjega stoletja in obe sta bili za svoja dela tudi že nagrajeni. Tina Vrščaj je za svoj roman *Na klancu* leta 2022 prejela nagrado modra ptica, roman pa je prejel tudi posebno omembo Evropske unije za književnost. Anja Mugerli je za roman *Pričakovanja* leta 2024 prejela nagrado kresnik. Pisateljici v svojih romanih razmišljata o materinstvu, preizprašujeta položaj žensk v družbi in partnerskem odnosu ter odnos človeka do narave. V pogovoru druga z drugo bosta iskali stične točke in razlike v svojih delih, dotaknili pa se bosta tudi položaja pisateljic v slovenskem literarnem prostoru in širše.

2.
sreda

18.00

Original, replika, varianta: Pilon – Velišček

predstavitve umetnine meseca

in aprilskega poglavja Episkopa

Sodelujejo: **Klavdija Figelj**, umetnostna zgodovinarica, **Tina Ponebšek**, direktorica Pilonove galerije Ajdovščina, **Aleksander Velišček**, umetnik ter **Jasna Fakin Bajec** (ZRC SAZU).

Izhodišče pogovora, ki ga bo kuratorica Klavdija Figelj vodila z direktorico Pilonove galerije Tino Ponebšek in akademskim slikarjem Aleksandrom Veliščkom, bo slika Kruh, ki jo je leta 1922 naslikal Venio Pilon. Imamo original, imamo kasnejšo repliko in najnovejšo varianto, ki jo je ustvaril drugi umetnik, Aleksander Velišček. Imamo novo interpretacijo, reprodukcijo resnice in vseprisotni dvom.

Jasna Fakin Bajec bo uvodoma predstavila vsebino četrtega poglavja Episkopa z naslovom *Besede in reči* ter dogodke v mesecu aprilu.

Dogodek bo potekal v slovenskem jeziku s simultanim tolmačenjem v italijanščini.

Dogodek v okviru projekta Episkop mejnosti: Premislek o goriških preteklostih in prihodnostih ob evropski prestolnici kulture, Nova Gorica 2025.

PA

30.
sreda

18.03

David Bandelj: Undici anni e mezzo di silenzio/Enajst let in pol tišine

pogovorni večer

Z avtorjem se bo pogovarjal **Michele Obit**.

David Bandelj je pesnik, esejist, profesor in glasbenik, ki poučuje na slovenskih srednjih šolah v Gorici. Njegova, v italijanščino prvič prevedena, dvojezična izdaja pesniške zbirke *Undici anni e mezzo di silenzio / Enajst let in pol tišine* (2025) je pretresljiv pesniški odziv na tragedijo holokavsta. Naslov zbirke izhaja iz dejstva, da bi za vsako žrtev holokavsta potrebovali minuto molka, kar bi skupaj trajalo enajst let in pol. Navdih za zbirko je Bandelj dobil, ko je z dijaki obiskal koncentracijsko taborišče Auschwitz- Birkenau, kamor so bile izgnane številne družine iz Goriške in Gradiščanske. Ti obiski so ga globoko pretresli in spodbudili k ustvarjanju poezije, ki ohranja spomin na žrtve ter opominja na grozote preteklosti.

V sodelovanju s Kulturnim društvom Il libro delle 18.03 in založbo Qudu libri.

9.
sreda

18.00

Kruh – hrana revežev ali osnovno živilo? O odnosu do kruha med mladimi v času pomanjkanja in izobilja

pogovorni večer

Sodelujejo: **Melita Lemut Bajec** (UL Pedagoška fakulteta), **Martina Bratuž** (OŠ Milojke Štrukelj, Nova Gorica) in **Jernej Murn** (Mlinotest d.d., Rustjeva hiša kruha Ajdovščina) v pogovoru z **Jasno Fakin Bajec** (ZRC SAZU in UNG, Fakulteta za humanistiko).

Na dogodku bomo razmišljali, kako mlade ozaveščati o pomenu kruha v času revščine in izobilja, o čustvih, ki jih spomini na kruh sprožajo med različnimi generacijami, ter kako pekarsko dediščino uporabiti za spodbujanje kritičnega razmišljanja o pasteh razvoja živilskopredelovalne industrije. Odgovorili bomo tudi na vprašanja, ali lahko z raziskovanjem zgodovine kruha razumemo večkulturnost, enakost spolov in iščemo poti za iskanje lokalnih kulturnih edinstvenosti.

Dogodek v okviru projekta Episkop mejnosti: Premislek o goriških preteklostih in prihodnostih ob evropski prestolnici kulture, Nova Gorica 2025.

PA

EPISKOP 4

Episkop je program ZRC SAZU, ki v okviru GO! 2025 osvetljuje mnogotere preteklosti, raznolike sedanjosti in možne prihodnosti Goriške.

Besede in reči – med domačnostjo, obrtjo in industrijskim razvojem

V aprilskem sklopu dogodkov bomo prek predmetov in zgodb spoznavali in razmišljali o odnosih med osebo ter stvarjo, med živim in neživim, kulturo in naravo, subjektom in objektom. Spraševali se bomo, kako reči in besede interpretirajo sodobni svet, ki ga rišejo odtenki spoznanj iz preteklosti, sodobni interesi ter nejasne prihodnosti.

Kuratorja meseca: Jasna Fakin Bajec in Martin Pogačar (ZRC SAZU, Inštitut za kulturne in spominske študije)

GO! 2025
NOVA GORICA
GORIZIA

Uradni program
Programma ufficiale
Official programme

ZRC SAZU

ANIS
JAVNA AGENCIJA ZA INOVACIJSKO DEJAVNOST
REPUBLIKE SLOVENIJE

Pripravo in izvedbo Episkopa sofinancirata Javna agencija za raziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ANIS) v okviru projekta Episkop mejnosti: Premislek o goriških preteklostih in prihodnostih ob evropski prestolnici kulture, Nova Gorica 2025 (L7-462) ter Javni zavod GO! 2025 – Evropska prestolnica kulture v okviru projekta Episkop – GO! Palimpsest, ki je del uradnega programa GO! 2025.

Knjigarna kavarna MAKS, Delpinova 12, 5000 Nova Gorica
05 700 19 27 · knjigarna.maks@zrc-sazu.si
oblikovanje: Nika Zuljan

april 2025